

ՀԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔ

Տեխնոլոգիա

(առարկա)

ԹԵՄԱ՝ «Գրաֆիկա» բաժնի դասավանդման
մեթոդիկան (ցուցապաստառ, սխեմաներ, դիդակտիկ
պարագաներ, ուսումնական նյութեր)

Կազմեց՝ Արտուր Հովհաննիսյան էդիկի

(անուն, ազգանուն, հայրանուն)

Կապանի թիվ 3 միջնակարգ դպրոց

(դպրոցի անվանումը)

Ղեկավար՝ Ավանեսյան Լուսինե

«Կապանի N2 ավագ դպրոց» ՊՈԱԿ

(վերապատրաստող կազմակերպության անվանումը)

ԿԱՊԱՆ 2022

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

Ներածություն	3
Գլուխ i. Գրաֆիկան որպես կերպարվեստի առաջատար տեսակ.	4
Գլուխ 1.1 Գրաֆիկական արվեստի առանձնահատկությունները, տեսակներն ու տարբերությունները.....	6
1.2. Գրաֆիկա ստեղծելու ուղիներ.	6
1.3. Գրաֆիկական նյութեր.....	8
2.1 Մաթեմատիկայի դասերին խմբային աշխատանքի կազմակերպում	21
Եզրակացություններ և առաջարկություններ	21
Օգտագործված գրականության ցանկ	23

ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ

Հետազոտության արդիականությունը: Ներդաշնակ զարգացած մարդ մեծացնելն ու դաստիարակելը շատ ծնողների ցանկությունն ու ձգտումն է: Ուսուցիչների

ջանքերը նույնպես ուղված են այս նպատակին: Երեխայի մոտ գեղարվեստական և տեսողական հմտություններ և կարողություններ ձևավորելու համար նախ և առաջ անհրաժեշտ է նրան հնարավորություն տալ ուսումնասիրելու կերպարվեստի հիմնական տեսակը՝ գրաֆիկան: Գրաֆիկային հասանելի են տարբեր ժանրեր (դիմանկար, բնանկար, նատյուրմորտ, պատմական ժանր և այլն), աշխարհը պատկերելու և պատկերավոր մեկնաբանելու նրա հնարավորությունները գործնականում անսահմանափակ են: Գրաֆիկայի գեղարվեստական և արտահայտիչ առավելություններն են լակոնիզմը, պատկերների տարողունակությունը և գրաֆիկական միջոցների խիստ ընտրությունը, որոնք այն հասանելի են դարձնում ցանկացած տարիքի ուսանողների համար: Միջոցների փոքր ընտրությունը և գրաֆիկական լեզվի պայմանականությունը թույլ են տալիս արագ տիրապետել կերպարվեստի պլաստիկ լեզվին, որը կարևոր է երեխաների հետ աշխատելու համար: «Գրաֆիկա՝ որպես տեսողական արվեստի առաջատար տեսակ» առաջին գլխում ներկայացված են կարճ պատմական տեղեկություններ գրաֆիկայի ծագման, կերպարվեստի ոլորտում նրա դիրքի և նշանակության մասին: Բացի այդ, այս գլուխը պարունակում է տեղեկատվություն գրաֆիկական ստեղծագործության արտահայտչամիջոցների, նշանների և առանձնահատկությունների մասին. բնութագրվում են գրաֆիկայի տեսակները, բացահայտվում դրանց հատկությունները: Երկրորդ գլուխն ունի մեթոդական և մանկավարժական ուղղվածություն և նվիրված է ուսանողների կողմից գրաֆիկայի հիմունքների գործնական մշակմանը: Այն տալիս է մանկավարժական և կրթական նպատակներ և խնդիրներ գրաֆիկայի ուսումնասիրության մեջ, բացահայտում է գրաֆիկական տեխնիկայում երեխաների հետ աշխատելու մեթոդները և գրաֆիկական արվեստի դերը ստեղծագործական հմտությունների և կարողությունների զարգացման գործում:

Հետազոտության նպատակն է՝

1. տեղեկատվական մշակույթի զարգացումը,
2. այնպիսի անհատականության գծերի վերհանումը, որոնք այսօր պահանջված են,
3. համագործակցային դասի առանձնահատկությունների և խնդիրների վերհանումը:

Հետազոտության խնդիրներն են՝

1. Ներկայացնել համագործակցային դասը, որպես դասի կազմակերպման ձև,
2. Գործնական դասի կազմակերպման միջոցով ցույց տալ վերջինիս թույլ և ուժեղ կողմերը:

Հետազոտության առարկան՝ համագործակցային դասն է:

Հետազոտության օբյեկտը` այն հնարների և միջոցների ամբողջությունն են, որոնք կիրառում ենք դասի ընթացքում:

Մեթոդաբանական հիմքը` աշխատանքը շարադրելիս օգտվել են հայ և ռուս տեսաբան գիտնականների աշխատանքներից, դասագրքերից, ուսումնաօժանդակ նյութերից, գիտական հոդվածներից և համացանցից:

Աշխատանքի կառուցվածքը` այն կազմված է ներածությունից, երկու ենթագլխից` յուրաքանչյուրը երկուական ենթագլուխ, եզրակացությունից, օգտագործված գրականության ցանկից և հավելվածներից:

ԳԼՈՒԽ I. ԳՐԱՖԻԿԱՆ ՈՐՊԵՍ ԿԵՐՊԱՐՎԵՍԻ

ԱՌԱՋԱՏԱՐ ՏԵՍԱԿ.

«Մի երկիրը, որը սովորեցնում էր նկարչություն, ինչպես նաև կարդալ և գրել, շուտով կգերազանցի մյուս երկրներին բոլոր արվեստներով, գիտություններով և արհեստներով»։ Դիդրո (1713 - 1784)

Գրաֆիկայի՝ որպես արվեստի ձևի պատմությունը մի քանի հազար տարվա վաղեմություն ունի։ Գրաֆիկա ամենահինն է բոլոր կերպարվեստից։ Առաջին գրաֆիկական պատկերները առաջացել են մարդկային հասարակության զարգացման ամենավաղ փուլերում՝ նեոլիթում և բրոնզի դարում։ Գծեր և ուրվանկարներ պատկերված էին ժայռապատկերներում և հնագույն ծաղկամաններում, որը գրաֆիկական աշխատանքների հնագույն տեսակներից է՝ գծանկարը։ Նույնիսկ նախքան հնագույն մարդը դիմեր քանդակագործության և նկարչության փորձերին, նա ստեղծեց առաջին գծանկարները, որոնք նշանավորեցին գրաֆիկայի արվեստի սկիզբը։

Գրաֆիկա՝ որպես կերպարվեստի ձև, անմիջապես չհայտնվեց։ Գրաֆիկական պատկերներ ստեղծվել են արդեն այն ժամանակ, երբ մարդիկ ապրում էին քարանձավներում, շփման միջոցով կրակ էին վառում, քարե կացնով որսի էին գնում։ Գծանկարները քերծվել կամ ներկված են եղել քարանձավների պատերին, եղել են ուրվագիծ, ուրվագիծ։ Մինչև 13-14-րդ դարերը վիզուալ արվեստում ներկերը երկրորդական դեր էին խաղում՝ միայն ընդգծում էին գծանկարի ուրվագծերը և ունեին դեկորատիվ բնույթ։

Նկարչության կանոնների տեսական հիմնավորման սկիզբը պատկանում է եգիպտացիներին։ Նկարչության տեխնիկայի ուսուցումն իրականացվել է երկու ուղղությամբ.

Մի կողմից, ձեռքի ազատ շարժումը կիրառվեց, որպեսզի հիմնական եզրագծային գծերը հեշտությամբ կիրառվեն վրձինով տախտակի կամ պապիրուսի մակերեսին։ Մյուս կողմից, ուսանողը պետք է ամուր և ամուր ձեռք ունենար, որպեսզի վստահորեն քերծեր որմնանկարի համար պատի ուրվագիծը, խորաքանդակի համար՝ քարի վրա։ Հին եգիպտացիների գծանկարներից, կրոնական թեմաների հետ մեկտեղ, կարելի է տեսնել կյանքի տպավորություններն արտացոլող գծագրեր.

կատուները քայլում են պապիրուսի թավուտների միջով. աղջիկը ձկնորսություն է անում; մարդիկ նվագում են երաժշտական գործիքներ.

Հին հույն արվեստագետները պնդում էին, որ գեղեցկության էությունը համաչափության, մասերի և ամբողջի ներդաշնակության մեջ է: Նկարչության ուսուցման մեթոդի հիմքում ընկած էր բնությունից նկարելը, սակայն գծանկարն օգտագործվում էր միայն նախապատրաստական և ուսումնական նպատակներով, այն դեռ ինքնուրույն նշանակություն չունեի՝ մեզ հասած այս պատկերները սովորաբար քերծվում են ժայռերի, քարանձավների պատերի, ոսկրային թիթեղների վրա: Նման պատկերներ պահպանվել են կենցաղային իրերի, գենքի վրա: Այս գծանկարները ոչ միայն արձանագրել են աշխարհի ցանկացած իրադարձություն, այլև երկար ժամանակ ծառայել են որպես մարդկանց միջև հաղորդակցության միջոց՝ փոխարինելով գրությանը: Այսպիսով, տարբեր պատկերների օգնությամբ պարզունակ մարդն արտահայտել է իր միտքը. Նման գծագրերը (կրիպտոգրամները) պարունակում էին որոշակի հասկացություններ և պատմվածքներ: Աստիճանաբար, խոսքի զարգացման հետ մեկտեղ, նման գծագրերը սկսեցին նշանակել ոչ միայն արտահայտություններ, այլև առանձին վանկեր, հնչյուններ: Նրանց մակագրությունը փոխվեց այնքան ժամանակ, մինչև այն ստացավ մեզ ծանոթ տառերի ձևը: Երկար ժամանակ գրաֆիկական պատկերները գրեթե ինքնուրույն նշանակություն չունեին և որոշակի առարկաների զարդարանք էին: Գրության գալուստով գրաֆիկան ավելի լայն կիրառություն գտավ ձեռագիր գրքերում, մագաղաթներում, տառերում՝ տեքստը զարդարելու և պարզաբանելու համար: Իսկ հենց տառատեսակների ստեղծումը մեծ արվեստ է: Բավական է նայել, օրինակ, հին սլավոնական ձեռագրերը՝ հասկանալու համար, որ դրանց վրա իսկական նկարիչներ են աշխատել: Ձեռագրի կամ գեղագրության արվեստը անսովոր լայն զարգացում է ստացել Չինաստանում: Երկար ժամանակ մարդիկ չգիտեին, թե ինչպես վերարտադրել գրաֆիկական պատկերները, և բոլոր աշխատանքները ստեղծվել են մեկ օրինակով: Ալբերտ Դյուրերը, Ֆրանցիսկո Գոյան, Գուստավ Դորեն, Կիտագավա Ուտամարոն, Հիրոսիգե Անդոն, Հոկուսայ Կացուշիկան հսկայական ներդրում են ունեցել գրաֆիկայի զարգացման գործում: Ուստի շատ կարևոր է իմանալ գրաֆիկայի մշակույթը, դրա արտահայտիչ միջոցները և դրանց կիրառման եղանակները՝ հնագույն ավանդույթները պահպանելու, ինչպես նաև աշխարհում նմանը չունեցող գեղարվեստական գլուխգործոց ստեղծելու համար: Այսօր գրաֆիկան կերպարվեստի ունիվերսալ տեսակ է, որն օգտագործվում է տպագիր արտադրանքի ձևավորման, արտաքին

գովազդի, ինչպես նաև հագուստի վրա պատկերների և անիմացիոն ֆիլմերի գծագրերի ձևավորման մեջ:

Գլուխ 1.1 Գրաֆիկական արվեստի առանձնահատկությունները,

տեսակներն ու տարբերությունները.

Գրաֆիկական արվեստը կամ գրաֆիկան (հունարեն «grafa»-ից՝ գրում եմ, նկարում, նկարում եմ) կերպարվեստի տեսակներից է, ներառյալ գծանկարը և գծանկարչության վրա հիմնված ստեղծագործությունները, բայց ունեն իրենց տեսողական միջոցներն ու արտահայտչական հնարավորությունները: Գույնը գրաֆիկայի մեջ գլխավորը չէ, ինչպես, օրինակ, գեղանկարչության մեջ, որն առաջին հայացքից կարող է բնորոշել գրաֆիկան որպես արվեստի «մռայլ» ձև: Գրաֆիկական աշխատանքներում առանձնահատուկ արժեք ունեն դաշտային էսքիզները, էսքիզները, քանդակները: Ի տարբերություն գեղանկարչության այլ տեսակների, գրաֆիկան իրականության փոխանցման բարձր աստիճան չունի, ուստի այստեղ տարածականության և հարթության աստիճանն ավելի մեծ չափով է տարբերվում:

1.2. Գրաֆիկա ստեղծելու ուղիներ.

Գրաֆիկա կերպարվեստի տեսակ է, որն օգտագործում է գծեր, հարվածներ, բծեր և կետեր՝ որպես հիմնական տեսողական միջոց: Գույնը նույնպես կարելի է օգտագործել, բայց, ի տարբերություն նկարչության, այստեղ այն օժանդակ դեր է խաղում: Գրաֆիկա նկարելիս սովորաբար օգտագործում են ոչ ավելի, քան մեկ գույն (բացառությամբ հիմնական սևի, հազվադեպ դեպքերում՝ երկու): Գրաֆիկական արվեստում ուրվագծային գծից բացի, լայնորեն օգտագործվում են հարվածը և բծը, որոնք հակադրվում են նաև սպիտակ (և այլ դեպքերում նաև գունավոր, սև կամ ավելի քիչ հաճախ հյուսվածքային) թղթի մակերեսին, որը գրաֆիկական աշխատանքների հիմնական հիմքն է: Նույն միջոցների համադրությունը կարող է ստեղծել տոնային նրբերանգներ:

Կոնսպոզիցիայի հիմնական միջոցներից մեկը գիծն է: Այնտեղ, որտեղ պահանջվում է սահմանափակել տարածությունը, ակնարկել ձևը, ստեղծել միջավայրի զգացողություն, օգտագործվում է տող: Ուղիղ, կոր, կոտրված, բարդ - այն առկա է գրեթե ամեն ինչում, թեև ոչ միշտ հստակ:

Կոմպոզիցիայի մեջ կետը հաճախ օգնում է ընդգծել կարևոր առարկան և որոշել կոմպոզիցիայի կենտրոնը (իմաստային): Բծը, կախված լուծվող խնդիրներից, կարող է լինել և՛ գունավոր, և՛ տոնային: Բծի չափը ամբողջ ձևաչափի նկատմամբ կարող է մեծ տարածության, դատարկության, միայնության զգացում տալ, կամ հակառակը՝ կիպ և եռուզեռ:

Գրաֆիկական կոմպոզիցիաներում - աշխատանքի բոլոր մասերի գտնվելու վայրը տարածության և ժամանակի մեջ: Չկա կոմպոզիցիայի խիստ տեսություն, կան միայն որոշ սկզբունքներ, կանոններ և տեխնիկա:

Ռիթմ. Կոմպոզիցիայի ընկալման հստակությունը, նրա հիշարժանությունն ուղղակիորեն կախված են ռիթմից: Ռիթմը կարող է դրսևորվել բազմաթիվ ձևերով՝ էջի բլոկներից մինչև տիպային կոմպոզիցիաներում կանգառներ և կանգառներ: Որքան միապաղաղ է ռիթմը, այնքան կոմպոզիցիան ձանձրալի է: Ուղեղը չի սիրում միապաղաղություն: Էջերի կոմպոզիցիաներում կարևոր է պատկերների, տարրերի և դադարների ռիթմը: Նույնիսկ ամենաստատիկ կոմպոզիցիաներում կարելի է գտնել ռիթմի դրսևորումներ՝ բծերի ռիթմ, գույներ, գծեր, շարժման ռիթմ և այլն:

Կոնտրաստը թույլ է տալիս ընդգծել և ուռճացնել միմյանց կողքի դրված պատկերների, առարկաների, գույների առանձնահատկությունները: Հաստ և բարակ - հաստ նիհարի կողքին ավելի բարակ է թվում և հակառակը: Այս տեխնիկան թույլ է տալիս բարձրացնել օբյեկտի հատկությունները՝ համեմատած նրա հակապոդի հետ:

Սիլուետ. Սիլուետը գծի և կետի համադրություն է, բայց ավելի հաճախ դա մուգ կետ է բաց ֆոնի վրա:

Երթևեկություն. Կոմպոզիցիոն տեխնիկա, երբ հայացքը շարժվում է ուղղություններով և գծերով մի առարկայից մյուսը՝ նկարագրելով բարդ կորը, որն ընդգրկում է գրեթե ողջ աշխատանքային տարածքը[8; 22]:

Գրաֆիկայի տեսակները.

Ըստ տեսակի գրաֆիկայի բաժանվում են.

- 1) մուլբերտ կամ թերթիկ (մուլբերտային գծանկար, տպագիր, հանրաձանաչ տպագիր);
- 2) գիրք և ամսագիր-թերթ.
- 3) կիրառվում է (դիպլոմներ, դիպլոմներ, կնիքներ, պիտակներ, պաստառներ և այլն).

4) փորագրություններ (քսիլոգրաֆիա, լինոգրաֆիա, վիմագրություն, օֆորտ, չոր կետ, ստվարաթղթի վրա փորագրություն և այլն) [1].

1.3. Գրաֆիկական նյութեր

Փայտածուխը նկարչության նյութ է եղել հնագույն ժամանակներից. Վերածննդի դարաշրջանում այսպես կոչված «իտալական մատիտ» (սև կավիճը որակով նման է ածուխին) և սանգվինին («կարմիր կավիճ»); 16-րդ դարից սկսել են օգտագործել գրաֆիտը, իսկ 18-րդ դարի վերջից հայտնվել է փայտե շրջանակի մեջ մատիտ [5, էջ 43]:

Նկարչական առաջադրանքները կատարելու համար առավել նախընտրելի են գրաֆիտ և գունավոր մատիտներ, ֆլումաստեր, ջրաներկ, թանաք, սոուս, գունավոր մատիտներ, ինչպես նաև փայտածուխ, սանգվին, պաստել:

Գրաֆիկական նյութերի բազմազանություն

Եկեք կանգ առնենք գրաֆիկական նյութերի որոշ առանձնահատկությունների վրա:

Գրաֆիտի մատիտը հարմար է ինչպես ուսումնական, այնպես էլ ստեղծագործական աշխատանքի համար: Այն ունի գեղեցիկ մոխրագույն երանգ և որոշակի փայլ և հեշտությամբ կարելի է քսել ռետինով: Այս մատիտը ստեղծում է գծային, գծային հարվածային և տոնապատկերային հատակագծի գծագրեր: Նկարչության համար գրաֆիտի մատիտը ամենապարզ և մատչելի գործիքն է:

Գրաֆիտը նստում է ցանկացած թղթի վրա և չի լցվում: Line and stroke-ը լավ է աշխատում հաստ, հարթ թղթի վրա, մինչդեռ հատիկավոր թուղթը հարմար է տոնային աշխատանքի համար: Մատիտով նկարները լավ տեսք ունեն թղթի վրա, որը ժամանակ առ ժամանակ դեղնած է:

Գրաֆիտի մատիտը լավ է նկարների համար ավբոնում, թղթի թերթիկի վրա:

1. Գունավոր մատիտները կարող են նաև հասնել տարբեր գրաֆիկական և պատկերային էֆեկտների, հատկապես ջրաներկի մատիտներին, որոնք կարող են լողզվել ջրով: Ուսուցչի հողվածում նշվում էր. «Սա հասանելի և հեշտ աշխատելու նյութ է, ուստի երեխաները հաճախ նկարում են դրանով: Գունավոր մատիտների հնարավորությունները շատ ավելի հարուստ են, բայց երեխաները չեն օգտագործում դրանք: Պատճառն այստեղ այն է, որ երեխաները և դպրոցականները պետք է ներկայացնեն այս տեխնիկան մեթոդապես գրագետ և հետաքրքիր ձևով: Այդ ժամանակ գունավոր մատիտները կդառնան շատերի, նույնիսկ ոչ պրոֆեսիոնալների ստեղծագործության ուղեկիցը» :

«Սովորեցրե՛ք երեխաներին օգտագործել ֆանտաստիկ նախշեր՝ լրացնելու առարկայի հարթությունը, օրինակ՝ բջիջներ, ալիքներ, ադամանդներ, շրջանակներ, և դուք կտեսնեք երեխայի ուրախ աչքերը: Նա հասկացավ, որ իր նկարը շատ ավելի գունեղ ու հետաքրքիր է դարձել: Ղեկորատիվ բժերի օգտագործումը հարստացնում և ազատում է երեխաների երևակայությունը և ուղղակիորեն երեխաների նկարչությունը», - գրում է:

«Ածուխը որպես գծագրական նյութ օգտագործվել է արվեստագետների կողմից հնագույն ժամանակներից: Ածուխը կարելի է մշակել երկու եղանակով՝ օգտագործելով գծեր և հարվածներ և կիրառել տոնային ստվերում: Ածուխը առաջացնում է խորը թավշյա սևեր և տոնային անցումների լայն տեսականի: Նրանք կատարում են արագ էսքիզներ, էսքիզներ և երկար նկարներ: Այն շատ հարմարավետ է օգտագործման համար և հեշտ է լվանալ: Ածուխը հստակ բացահայտում է օբյեկտի ձևը, թույլ է տալիս փոխանցել լույսն ու ստվերը: Նկարում են թղթի, ստվարաթղթի, կտավի, պատի և այլ մակերեսների վրա: Ավելի լավ է օգտագործել կոպիտ թուղթ: Հետաքրքիր ածուխով նկարներ են ստացվում փափուկ երանգների գունավոր ֆոնի վրա:

Ածուխով նկարները պետք է ամրացվեն հատուկ ֆիքսատորով կամ մազի լաքով», -բացատրում է կերպարվեստի հեղինակավոր մեթոդիստը:

«Մարկերը հեշտությամբ սահում է թղթի վրայով և թողնում է գեղեցիկ հարթ գիծ, որը հնարավոր չէ ջնջել: Նկարչությունը կատարվում է գծերի, հարվածների կամ դեկորատիվ բծերի միջոցով: Լավ ֆլումաստերներ բնության էսքիզների, բնապատկերների էսքիզների, դեկորատիվ և դիզայներական աշխատանքների համար:

Լեոնարդո դա Վինչիի գծանկարում օգտագործվել է սանգվին՝ կարմիր-շագանակագույն նյութ: Սանգվինական գծագրերը գծային են, գծավոր և տոնային: Այն լավ է միաձուլվում կոպիտ թղթի, ստվարաթղթի, պրինացված կտավի վրա: Այս նյութի հետ աշխատելու տեխնիկայի յուրացումը պետք է սկսվի էսքիզներից և շարունակվի կյանքից կամ ըստ գաղափարի ավելի երկար նկարներում», - նշում է հեղինակը [6, էջ 15]:

1.4 Գրաֆիկայի դասավանդման ձևերն ու մեթոդները

Դասավանդման մեթոդը շատ բարդ և ոչ միանշանակ հասկացություն է: Մինչ այժմ այս խնդրով զբաղվող գիտնականները չեն եկել մանկավարժական այս կատեգորիայի էության ընդհանուր ըմբռնման և մեկնաբանության: Եվ այնպես չէ, որ այս խնդրին անբավարար ուշադրություն է դարձվել: Խնդիրն այս հայեցակարգի բազմակողմանիության մեջ է:

Մանկավարժության զարգացման ներկա փուլում առավել աղեկվատ է թվում հետևյալ սահմանումը. ուսուցման մեթոդները աշակերտի կրթական և ճանաչողական գործունեության կազմակերպման միջոցներ են՝ կանխորոշված առաջադրանքներով, ճանաչողական գործունեության մակարդակներով, ուսումնական գործունեության և դիդակտիկ նպատակներին հասնելու ակնկալվող արդյունքներով: Հաճախ օգտագործվում է նաև «ուսուցման մեթոդ» արտահայտությունը: Ուսուցման տեխնիկան մեթոդի անբաժանելի մասն է կամ առանձին կողմ: Օրինակ՝ գրքի հետ աշխատելու աշակերտի մեթոդը ներառում է հետևյալ տեխնիկան՝ նշումներ անել, պլան կազմել, մեջբերումներ անել, բառարան գրել, գծապատկեր կազմել: Անհատական տեխնիկան կարող է լինել տարբեր մեթոդների մաս. նույն մեթոդը կարող է գործել և՛ որպես տեխնիկա, և՛ որպես անկախ մեթոդ: Օրինակ՝

բացատրությունը ուսուցման ինքնուրույն մեթոդ է: Բայց եթե այն օգտագործվում է պրակտիկ աշխատանքի ընթացքում, այն անցնում է տեխնիկայի կատեգորիա:

Է.Յա. Գոլանտը առաջարկեց դասակարգում ըստ աշակերտների ակտիվության մակարդակի՝ բոլոր մեթոդները բաժանելով պասիվների և ակտիվների: Նա պասիվ դասակարգեց այն մեթոդները, որոնցում ուսանողները միայն լսում և նայում են, իսկ ակտիվ մեթոդները, որոնք կազմակերպում են ուսանողների ինքնուրույն աշխատանքը:

Մ.Ն. Սկատկինը և Ի.Յա. Լերները մշակել է դասակարգում՝ ըստ ստեղծագործական գործունեության մեջ ներգրավվածության մակարդակի՝ առանձնացնելով հետևյալ մեթոդները՝

1. Տեղեկատվական ընկալունակ - ուսուցիչը հաղորդում է պատրաստի տեղեկատվություն, իսկ աշակերտները ընկալում և հիշում են այն.

2. վերարտադրողական - ուսանողներն աշխատում են որոշակի ալգորիթմի համաձայն,

3. ուսումնասիրված նյութի խնդրահարույց ներկայացում - ուսուցիչը խնդիր է դնում և ցույց տալիս դրա լուծման ճանապարհը. էվրիստիկ - ուսուցիչը խնդիրը բաժանում է մասերի, և ուսանողները փնտրում են դրանց լուծումը. հետազոտություն - ուսանողները լիովին ինքնուրույն լուծում են խնդիրը:

Գրաֆիկական դասընթացի ուսումնական նյութի բովանդակությունը սերտորեն կապված է կյանքի, արտադրության հետ, և հետևաբար վերապատրաստման վիզուալիզացիայի հնարավորությունները մեծ են:

Վիզուալիզացիայի կիրառումը մեծացնում է աշակերտների հետաքրքրությունը ուսումնասիրվող առարկայի նկատմամբ, հեշտացնում է գիտելիքների ստացման գործընթացը, նպաստում յուրացման ուժեղացմանը և դասավանդման մեջ ֆորմալիզմի վերացմանը: Առանց տեսողական միջոցների օգտագործման, դժվար է հաջողությամբ զարգացնել աշակերտների տարածական պատկերները: Հետևաբար, օգտագործելով տեսողական միջոցները, հնարավոր է աշակերտներին վերազինել հատուկ գաղափարներ տարբեր առարկաների երկրաչափական ձևերի և ձևավորման վերաբերյալ, սովորեցնել նրանց վերլուծել և սինթեզել այդ ձևերը: Միևնույն ժամանակ մեծ նշանակություն ունեն այնպիսի տեսողական միջոցներ,

որոնք սովորողները կարող են ոչ միայն դիտարկել, այլև ձեռքբերում պահել, մանրամասն ծանոթանալ դրանց ձևին:

Տեսողական միջոցների համատարած օգտագործումն ու ճիշտ օգտագործումը ընդլայնում և խորացնում է ուսանողների ըմբռնումը ուսումնասիրվող խնդրի վերաբերյալ, կրճատում է նյութի ներկայացման ժամանակը: Սակայն ուսուցման մեջ մեծ նշանակություն տալով վիզուալիզացիային՝ չի կարելի գերազնահատել այն և թերազնահատել դասավանդման մյուս սկզբունքները: Տեսողական միջոցներով դասը ծանրաբեռնելիս աշակերտները կարող են շեղվել դասի հիմնական նպատակից, բաց թողնել ուսումնասիրվող հարցերի ընդհանուր օրինաչափությունները և չտարանջատել հիմնականը երկրորդականից: Մարզումների ժամանակ պետք է ապահովվի տեսողականի և վերացականի, կոնկրետի և ընդհանրացվածի ճիշտ հարաբերակցությունը:

Տեսողական նյութերը պետք է ընտրվեն ըստ ուսումնական ծրագրի թեմաների այնպես, որ ապահովվեն անհրաժեշտ ցուցադրություններ դասընթացի համապատասխան բաժինները ներկայացնելիս, համախմբել և կրկնել նյութը:

Օժանդակ միջոցների ընտրությունը պետք է լինի ոչ թե պատահական, այլ ուշադիր մտածված ողջ դասընթացի ընթացքում: Յուրաքանչյուր ձեռնարկ պետք է ունենա իր ուրույն տեղը դասերի ընդհանուր շղթայում: Կախված դասի բովանդակությունից և ուսումնական նպատակից՝ անհրաժեշտ է օգտագործել տեսողական տարբեր միջոցներ, որոնք կնպաստեն ուսումնական նյութի ավելի լավ յուրացմանը:

Նաև գրաֆիկայի դասերի արդյունավետությունը բարձրացնելու միջոցներից մեկը ֆիլմերի ժապավենների օգտագործումն է :

1.5 Համագործակցային ուսուցման մեթոդը և դրա տատանումները

Համատեղ ուսուցման մի քանի տարբերակ կա: Եկեք մանրամասն նայենք դրանց առանձնահատկություններին:

Թիմային ուսուցում (Սովորողների թիմային ուսուցում)¹

Այս մեթոդը հատուկ ուշադրություն է դարձնում «խմբային նպատակներին» (թիմային նպատակներին) և ամբողջ խմբի հաջողությանը (թիմային հաջողություն), որոնց կարելի է հասնել միայն խմբի (թիմի) յուրաքանչյուր անդամի անկախ

¹ Տե՛ս Бояршинов М.Г. Математическое моделирование в школьном курсе информатики // Информатика и образование. 1999. № 7. С. 13

աշխատանքի արդյունքում մշտական փոխազդեցության եպքում: Նույն խմբի մյուս անդամների հետ՝ թեմայի վրա աշխատելիս: Այսպիսով, յուրաքանչյուր սովորողի խնդիրն է ոչ թե կատարել ինչ-որ առաջադրանք, այլ ապահովել, որ թիմի յուրաքանչյուր անդամ ձեռք բերի անհրաժեշտ գիտելիքներ, զարգացնի անհրաժեշտ հմտությունները, և միևնույն ժամանակ ամբողջ թիմը իմանա, թե ինչի է հասել բոլորը: Ամբողջ խումբը շահագրգռված է իր յուրաքանչյուր անդամի կողմից կրթական տեղեկատվության յուրացմամբ, քանի որ թիմի հաջողությունը կախված է խնդրի համատեղ լուծման գործում յուրաքանչյուրի ներդրումից:

Թիմային ուսուցումը հանգում է երեք հիմնական սկզբունքների²

- ✓ «պարզևներ» (թիմային պարզևներ)՝ թիմը ստանում է մեկ «պարզև» բոլորի համար միավորի, վկայականի, դիպլոմի և համատեղ գործունեության գնահատման այլ տեսակների տեսքով,
- ✓ անհատական (անձնական) պատասխանատվություն (անհատական պատասխանատվություն)՝ ամբողջ խմբի հաջողությունը կախված է նրա յուրաքանչյուր անդամի հաջողությունից կամ ձախողումից, սա խրախուսում է թիմի բոլոր անդամներին հետևել միմյանց առաջընթացին և ամբողջ թիմին օգնել ընկերոջը յուրացման գործում, հասկանալ նյութը, որպեսզի բոլորը ձեզ զգան որպես թեմայի փորձագետ,
- ✓ հաջողության հավասար հնարավորություններ՝ յուրաքանչյուր աշակերտ միավորներ է բերում իր խմբին, որոնք նա վաստակում է՝ բարելավելով իր նախկին արդյունքները: Հետևաբար, համեմատությունն իրականացվում է ոչ թե այլ սովորողների, այլ սեփական, նախկինում ձեռք բերված արդյունքների հետ, ինչը թույլ է տալիս սովորողին զգալ թիմի լիարժեք անդամ և խթանում է իր անձնական նշածողը ավելի բարձր բարձրացնելու ցանկությունը:

Համագործակցային ուսուցում թիմերում (Student Teams Achievement Divisions)³

Մեթոդն արդյունավետ է նոր նյութի յուրացման համար: Այս մեթոդով սովորողները բաժանվում են չորս հոգանոց խմբերի: Նյութը բացատրելուց հետո սովորողներին առաջարկվում է խմբով քննարկել նյութը, հասկանալ այն: Նոր նյութի ըմբռնումը ստուգելու առաջադրանքը կատարվում է կամ մաս-մաս, երբ յուրաքանչյուր աշակերտ կատարում է առաջադրանքի իր մասը, կամ

² Стѐу Бродский Я.С., Павлов А.Л. О сущности и путях реализации межпредметных связей математики с другими предметами // Методические рекомендации по математике. М.: Высшая школа, 1988. С. 19.

³ Стѐу Бродский Я.С., Павлов А.Л. О сущности и путях реализации межпредметных связей математики с другими предметами // Методические рекомендации по математике. М.: Высшая школа, 1988. С. 24

«շրջադարձային» սկզբունքով, երբ յուրաքանչյուր հաջորդ առաջադրանք կատարում է հաջորդ սովորողը:

Թիմերում ուսուցման անհատականացում (Թիմի աջակցությամբ անհատականացում)⁴

Մեթոդի էությունը հետևյալն է. սովորողները ստանում են անհատական առաջադրանքներ՝ հիմնվելով նախորդ թեստավորման արդյունքների վրա, այնուհետև աշխատում են անհատական, իրենց տեմպերով, բայց թիմում: Տարբեր թիմեր կարող են աշխատել տարբեր խնդիրների վրա: Թիմի անդամներն օգնում են միմյանց անհատական առաջադրանքներում: Խմբի յուրաքանչյուր անդամի հաջողությունները նշվում են հատուկ ամսագրում: Թեմայի վերջում կա վերջնական թեստ: Յուրաքանչյուր սովորող դա անում է անհատապես: Թեստերը գնահատում են հենց իրենք՝ աշակերտները, ովքեր հատուկ ընտրվել են որպես դասարանցիներ հանդես գալու համար: Ամեն շաբաթ ուսուցիչը նշում է թիմի կողմից կատարված թեմաների, դրանց վերաբերյալ առաջադրանքների քանակը, դրանց իրականացման հաջողությունը դասարանում և տանը, մինչդեռ հատկապես նշվում են խմբի ամենանշանակալի հաջողությունները:

Համագործակցությամբ ուսուցման կազմակերպման այս մեթոդն ամենաարդյունավետն է տնային ընթերցանության վրա աշխատելու ժամանակ, քանի որ աշխատանքի մեծ մասն ընկնում է տնային առաջադրանքների վրա, և դասում քննարկվում են միայն կարդացված տեքստի հետ կապված հարցեր: Սա զգալիորեն խնայում է դասի ժամանակը: Բացի այդ, քանի որ սովորողներն ինքնուրույն են գրանցում խմբի յուրաքանչյուր անդամի կողմից նոր նյութ սովորելու մասին, ուսուցիչը ավելի շատ ժամանակ է ստանում առանձին խմբերի կամ նրա օգնության կարիք ունեցող սովորողների հետ անհատական աշխատանքի համար:

«Սիդ» (Jigsaw)⁵

Փոքր խմբերում կրթական գործունեություն կազմակերպելու ևս մեկ տարբերակ՝ սովորողները կազմակերպվում են չորսից վեց հոգանոց խմբերի և աշխատում են ուսումնական նյութի վրա, որը բաժանված է հատվածների՝ տրամաբանական կամ իմաստային բլոկների: Օրինակ՝ «Ճամփորդություն» թեմայի վրա աշխատելիս նյութը կարելի է բաժանել մի քանի իմաստային բլոկների՝ ճանապարհորդել ինքնաթիռով, զնացքով, ծովով, մեքենայով և այլն, կամ կազմակերպել այլ կերպ՝ ընդգծելով հետևյալ ենթաթեմաները: Երթուղու ընտրություն, տոմսերի պատվիրում,

⁴ Стѐу Иванова, М.А. Межпредметные связи на уроках информатики / М.А. Иванова, И.Л. Карева // Информатика и образование. – 2005. - №5. – С. 17

⁵ Стѐу Иванцова, В.И. Реализация идеи интеграции науки в систему базового образования (в начальной школе) / В.И. Иванцова // Начальная школа. - 2005. - №2. - С. 51

հյուրանոցների ամրագրում և այլն: Խմբի յուրաքանչյուր անդամ իր մասով զբաղվում է տեղեկատվության որոնմամբ և մշակմամբ: Այնուհետև նույն առարկան, բայց տարբեր խմբերում սովորող սովորողները հանդիպում և տեղեկություններ փոխանակում են որպես թեմայի փորձագետներ: Սա կոչվում է «փորձագիտական հանդիպում»: Այնուհետև նրանք վերադառնում են իրենց խմբերը և սովորեցնում են այն ամենը, ինչ նոր են սովորել խմբի մյուս անդամներից: Նրանք իրենց հերթին զեկուցում են առաջադրանքի իրենց մասի մասին: Բոլոր դրվագների նյութին տիրապետելու միակ միջոցը թիմակիցներին ուշադիր լսելն ու տարբեր ձևերով տեղեկատվությունը ձայնագրելն է: Սովորողները շահագրգռված են, որ իրենց ընկերները բարեխղճորեն կատարեն իրենց առաջադրանքը, քանի որ դա կարող է ազդել ընդհանուր գնահատման վրա: Յուրաքանչյուր անհատ և ամբողջ թիմը զեկուցում է ամբողջ թեմայի վերաբերյալ: Հարկ է նշել, որ ոչ միայն ուսուցիչը, այլև այլ թիմերի անդամները կարող են հարցեր տալ լրագրողներին, իսկ խմբի անդամներն իրավունք ունեն լրացնել իրենց ընկերոջ պատասխանը, և նման լրացումները գնում են ընդհանուր թիմային աղյուսակում: Ուսուցիչը հետևում է միավորներին, հայտարարում վերջնական արդյունքը: Տեքստերի հետ աշխատելիս տեխնոլոգիայի այս տարբերակը հիանալի կերպով ներկայացված է դասագրքում *«Saw-2» (Jigsaw-2)⁶* տարբերակը նախատեսում է ամբողջ թիմի աշխատանքը նույն նյութի վրա: Բայց միևնույն ժամանակ խմբի յուրաքանչյուր անդամ ստանում է մի թեմա, որը նա մշակում է առանձնահատուկ խնամքով և դառնում դրա փորձագետ: Մնացել են տարբեր խմբերի փորձագետների հանդիպումները: Ցիկլի ավարտին բոլոր սովորողներին անցնում են անհատական հսկողության բաժին, որը գնահատվում է: Սովորողների արդյունքներն ամփոփված են: Այն թիմը, ում հաջողվում է առավելագույն միավորներ հավաքել, պարգևատրվում է:

Սովորում ենք միասին⁷

Համաձայն այս տեխնիկայի հայեցակարգի, դասարանը բաժանվում է երեք կամ չորս հոգանոց խմբերի, որոնք միատարր են պատրաստվածության մակարդակի առումով: Յուրաքանչյուր խումբ ստանում է մեկ առաջադրանք, որն ավելի մեծ առաջադրանքի մի մասն է, որի վրա աշխատում է ամբողջ դասարանը: Օրինակ՝ «Ճամփորդություն» թեման ուսումնասիրելիս յուրաքանչյուր խումբ պատասխանատու է երթուղու որոշակի հատվածի համար՝ մշակութային ծրագրի մշակում, տոմսերի ամրագրում, հյուրանոցի ամրագրում և այլն: Խմբերը շփվում են

⁶ Стѹ Информатика: Энциклопедический словарь для начинающих / сост. Д. А. Поспелов. – М.: Педагогика – Пресс, 1994. – 439 с.

⁷ Стѹ Колин, К. К. Информатика как фундаментальная наука / К. К. Колин // Информатика и образование. - 2007. - №6. – С.46

միմյանց հետ՝ ճշտելով ճամփորդության մանրամասները: , առաջարկելով իրենց տարբերակները: Եթե հաշվի առնենք, որ թեմայի ողջ բառապաշարն արդեն սովորել է նախորդ դասերին, ապա խմբային աշխատանքում շեշտն արդեն դրվում է սովորողների խոսքային գործունեության, հաղորդակցական պրակտիկայի վրա: Խումբը ստանում է մրցանակներ՝ կախված յուրաքանչյուր սովորողի ձեռքբերումներից: Հետևաբար, մեթոդաբանության այս տարբերակի մշակողների կարծիքով, հատուկ ուշադրություն պետք է դարձնել խմբերի հավաքագրման հարցին՝ հաշվի առնելով յուրաքանչյուր սովորողի անհատական հոգեբանական բնութագրերը և յուրաքանչյուր կոնկրետ խմբի համար առաջադրանքներ մշակելը:

ԳՆՈՒՄ 2 ԳՐԱՖԻԿԱԿԱՆ ԱՐԿԵՍՏԻ ԱՌԱՆՁՆԱՀԱՏԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ, ՏԵՍԱԿՆԵՐՆ ՈՒ ՏԱՐԲԵՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ

Գրաֆիկան (հունարեն «grafa»-ից՝ գրում են, նկարում, նկարում են) կերպարվեստի տեսակ է. ընդգրկում է գծանկարը, ծաղրանկարը, պլակատը և տպագիր գեղարվեստական ստեղծագործությունները՝ փորագրությունը, վիմագրությունը, մենատիպը և այլն, որոնք ունեն պատկերման սեփական արտահայտչամիջոցներ:

Գույնը գրաֆիկայի մեջ զլխավորը չէ, ինչպես, օրինակ, գեղանկարչության մեջ, որն առաջին հայացքից կարող է բնորոշել գրաֆիկան որպես արվեստի «մռայլ» ձև:

Գրաֆիկական նկարն ստեղծվում է թղթի(հազվադեպ՝ մետաքսի կամ մագաղաթի) վրա՝ թղթի գույնի օգնությամբ՝ մատիտով (մատիտանկար), գրչով (գրչանկար), ածխով (ածխանկար), կավձաներկով (կավձանկար) և գրաֆիկական նյութի վրա կատարվող փորագրության բազմազան տեխնիկայով: Գրաֆիկայի արտահայտչամիջոցներն են գիծը, գծաշարը, լուսաստվերը, բիծը, թղթի գույնը: Գրաֆիկական գործերում գույնի դերը սահմանափակ է: Թեման նկարաշարով բացահայտելու, մեծ տպաքանակով վերարտադրելու հնարավորության շնորհիվ գրաֆիկան լայնորեն օգտագործվում է զանգվածային քարոզչության բնագավառում:

Գրաֆիկական նկարչության հիմնական ճյուղերից են հաստոցային (հաստոցային գծանկար, էստամպ՝ նկարչի պատրաստած տպագրական օրինակի առանձնատիպը), գրքի և թերթ-ամսագրային (պատկերազարդում, դեկորատիվ ձևավորում, տառատեսակներ), կիրառական կամ գեղարվեստաարդյունաբերական (պլակատ, նամականիշ, ազդագիր և այլն) գրաֆիկան: Գրաֆիկայով ստեղծվում են նկարչության բոլոր ժանրերի գործեր՝ թեմատիկ կոմպոզիցիա, բնանկար, դիմանկար, նատյուրմորտ և այլն:

Հայկական գրաֆիկայի զարգացումը խթանել են Հակոբ Մեղապարտը, Աբգար Թոխատեցին (XVI դար), հետագայում նաև մյուս հայ տպագրիչները, որոնց հրատարակած գրքերին բնորոշ են զարդարուն գլխատառեր, գլխազարդեր, պատկերներ: Առավել որակյալ էին XIX դարում տպագրված գրքերի գրաֆիկական էջերը:

Ուշագրավ են Հ. Քաթանյանի փորագրությունները, Աղաթոն Հովնաթանյանի վիմագրություններն ու գծանկարները, Էդգար Շահինի, Տիգրան Փոլատի պատկերազարդումներն ու օֆորտները (փորագրություն՝ թթուներով մշակված լաքապատ մետաղի վրա), Վարդգես Սուրենյանցի պատկերազարդումները: Նրանց նկարազարդումներով լույս են տեսել Անատոլ Ֆրանսի, Ժան դը Լաֆոնթենի, Ալեքսանդր Պուշկինի և ուրիշների գրքերը, իսկ Է. Շահինի օֆորտները ոսկե մեդալներ են շահել միջազգային ցուցահանդեսներում:

Հայկական գրքի գրաֆիկայի զարգացմանը նպաստել է հատկապես Հակոբ Կոջոյանը: Գրաֆիկական ինքնատիպ գործեր են ստեղծել Տաճատ Խաչվանքյանը, Վանո Խոջաբեկյանը: Սփյուռքում հանրաճանաչ են գրաֆիկական ստեղծագործությունների վարպետներ Գառզուն, Ժանսենը, Չիկ Տամատյանը, Ասատուր Պզտիկյանը և ուրիշներ: Այս բնագավառում են ստեղծագործում Հրաչյա Ասլանյանը, Ռուբեն Արուտչյանը, Գաստելլո Գասպարյանը, Գայանե Գյուլամիրյանը, Վլադիմիր Սողոմոնյանը և ուրիշներ:

Գրաֆիկական աշխատանքներում առանձնահատուկ արժեք ունեն դաշտային էսքիզները, էսքիզները, քանդակները: Ի տարբերություն գեղանկարչության այլ տեսակների, գրաֆիկան իրականության փոխանցման բարձր աստիճան չունի, ուստի այստեղ տարածականության և հարթության աստիճանն ավելի մեծ չափով է տարբերվում: Կան մի շարք առանձնահատկություններ, որոնք տարբերում են գրաֆիկան կերպարվեստի այլ տեսակներից, այն է՝ գրաֆիկան թույլ է տալիս պատկերի պայմանականությունը, հիմնական շեշտը դրվում է ձևի և բովանդակության վրա, թույլ է տալիս բոլորին մտածել ստեղծված պատկերը, լինելով անավարտ. ինպրովիզներ անելու հնարավորություն և, բացի այդ, գրավում է բոլոր հետաքրքիր տպավորությունները: Գրաֆիկայի մեջ ակտիվ դեր է խաղում օգտագործվող նյութերի հյուսվածքը, գրաֆիկական տեխնիկայի և տեխնիկայի առանձնահատկությունները: Գրաֆիկայի մեջ առանձնահատուկ տեղ են գրավում ոչ պատկերային տարրերը՝ զուտ դեկորատիվ մոտիվներ, զարդանախշ, տեքստ, որը գրաֆիկական նշանների համակարգ է: Գրաֆիկա ունի գործառույթների,

տեսակների, ժանրերի, գեղարվեստական միջոցների ամենալայն շրջանակը, որն իր ամբողջության մեջ ստեղծում է աշխարհը պատկերելու և պատկերավոր մեկնաբանելու, նկարչի զգացմունքներն ու մտքերը արտահայտելու անսահմանափակ հնարավորություններ: Գրաֆիկա չի կրում իրի կոնկրետ, իրական պատկերը, այլ, ինչպես ասվում է, նմանեցում, այլաբանություն, փոխակերպում, գրաֆիկական ստեղծագործություններում տատանում կա իրական պատկերի և նշանի միջև: Գրաֆիկայի մեջ ակտիվ դեր է խաղում նյութերի հյուսվածքը, գրաֆիկական տեխնիկայի և տեխնիկայի առանձնահատկությունը (գեղատեսիլ և «թավշյա» փորագրությունը, որը ստեղծում է հարուստ տարածական և լույսի և ստվերային անցումներ, փայտանկարների պարզությունն ու ճկուն հակադրությունը, թեթև քյարոսկուրո: վիմագրության նրբերանգներ, լինոփորվածքի դեկորատիվ փայլատակում և այլն): Գրաֆիկայի ամենատարբեր հատկանիշը պատկերված առարկայի առանձնահատուկ կապն է տարածության հետ, որի ստեղծման գործում կարևոր դեր է խաղում թղթի ֆոնը կամ, գրաֆիկ նկարիչ Վ. Լ. Ֆավորսկու խոսքերով, «օդը սպիտակ թերթիկ. Գրաֆիկա սահմանափակ է իր գունային սխեմաներով և երբեք չի կարող մրցել գեղանկարչության հետ այս առումով, ընդօրինակել այն և հետապնդել գունային հարստությունը, որը հասանելի է միայն նկարչությանը: Ճանաչելով գծանկարը որպես գրաֆիկայի որոշիչ, առաջատար սկզբունք՝ չի կարելի մտածել, որ նկարչությունը, գունային առաջադրանքները բնորոշ չեն արվեստի այս տեսակին: Գույնի հուզական ազդեցության հնարավորությունները, նրա հատկությունները նույնպես օգտագործվում են գրաֆիկայի կողմից: Բայց գրաֆիկական արվեստի հատուկ առաջադրանքների և գրաֆիկական նյութերի ինքնատիպության պատճառով գրաֆիկայի գունային լուծումները զգալիորեն տարբերվում են գեղանկարչության գունային լուծումներից: Սպիտակ թղթի վրա սև նյութի հետ աշխատելիս առանձնանում են սևի շատ երանգներ՝ ամենատաքից մինչև ամենացուրտը: Թուղթը նույնպես գրեթե երբեք ամբողջովին սպիտակ չէ, բայց միշտ ունի մի փոքր գույն: Գրաֆիկա ամենևին էլ անտարբեր չէ, թե յուրաքանչյուր առանձին դեպքում ինչ գույն ընտրել և ինչ թղթի վրա աշխատել: Շատ հաճախ նկարչին սեւ ու սպիտակ կերպարը գրավում է միայն մեկ գույնով, որը դառնում է հատկապես նշանակալից, տպավորիչ: Ներգրավելով երկու կամ երեք գույներ, հազվադեպ ավելի շատ, աղյուսակը զբաղված է փնտրելով յուրաքանչյուր գույնի ուժը, դրա առավել արտահայտիչ դասավորությունը, հաշվի է առնում հարևան գույների փոխազդեցությունը, դրանց հնարավոր համընկնումը: Իսկ ի՞նչ արվեստի են պատկանում ջրաներկի, գուաշի, պաստելի տեխնիկայով ստեղծված բազմաթիվ ինքնուրույն գործերը: Նման գործերն ակնհայտորեն պատկանում են նկարչական

արվեստին: Թեև դրանք կատարվում են «ավանդական» գրաֆիկական նյութի՝ թղթի վրա, բայց լուծում են նույն բազմազան ու նուրբ գունային առաջադրանքները, ինչպես, ասենք, յուղաներկում: Ջրաներկը, գուաշն ու պաստելը, անշուշտ, նկարիչն օգտագործում է գրաֆիկական աշխատանքներում, բայց գրաֆիկին բնորոշ զսպվածությամբ, ժլատությամբ և պայմանականությամբ: Եկեք կանգ առնենք գեղանկարչության և գրաֆիկական որակի հասկացությունների վրա, որոնց հաճախ հանդիպում ենք: Գեղանկարչության մասին խոսելիս ուզում են ընդգծել հակադրությունների հարստությունը, գունային ու տոնային հարաբերությունների ճկունությունն ու բազմազանությունը, որոնք հնարավորություն են տալիս ազատվել արվեստի ստեղծագործության մեջ կաշկանդվածության, անշարժության զգացումից, տպավորություն ստեղծել: աշխուժություն, փոփոխականություն, որը բնորոշ է մեզ շրջապատող աշխարհին: Այս առումով գեղանկարչությունը բնորոշ է գրաֆիկայի, քանդակագործության և արվեստի այլ ձևերի գործերին: Եթե խոսում են, օրինակ, նկարի գրաֆիկական որակի մասին, ապա նկատի ունեն ընդգծված գծանկար, նկարի տարրերի հստակ տարանջատում միմյանցից, ինչպես նաև միջին, լակոնիկ գունային հարաբերությունների գերակշռում: Լաքոնիզմը, պատկերագրական լեզվի պարզությունն ու հստակությունը պետք է համարել գրաֆիկական արվեստի էական և բնորոշ հատկանիշ: Ղա պայմանավորված է գրաֆիկայի առանձնահատուկ առաջադրանքներով, նրա տրամադրության տակ գտնվող նյութերի բնույթով և հատկություններով:

ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ԵՎ ԱՌԱՋԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Ամփոփելով կարելի է եզրակացնել, որ գրաֆիկան իսկապես կերպարվեստի հիմքն է, քանի որ գրաֆիկական գծանկարը ցանկացած կերպարվեստի ստեղծագործության ստեղծման առաջին փուլն է: Բոլոր հեղինակները միակարծիք են իրենց կարծիքով, որ նկարը պատկերի հիմքն է, այն հստակ, հստակ պատկերացում է տալիս օբյեկտի դիզայնի, ծավալի մասին:

Արվեստի տեսաբանները մանրամասն ու պատկերավոր գրում են գրաֆիկայի գեղարվեստական հնարավորությունների մասին, նյութերի բազմազանությանը մանրամասն ծանոթացանք «Կերպարվեստի տեսակները» մենագրությունների ուսումնասիրությամբ: Ուսումնասիրության ընթացքում մենք հիմնվել ենք կենդանիների նկարչի և մեթոդիստի աշխատանքի վրա: Գրաֆիկայի ուսումնասիրությունը հարստացրել և ընդլայնել է մեր գիտելիքները գրաֆիկայի, նրա գեղարվեստական հնարավորությունների մասին:

«Գեղեցկության իմաստությունը» գրքում հեղինակավոր գիտնականի, նկարչի և ուսուցչի կարծիքին ծանոթանալը մեզ հիմք է տալիս կարծելու, որ երեխաներին սովորեցնելով հասկանալ գրաֆիկայի արվեստը, ուսումնասիրել տարբեր նյութերի գեղարվեստական հնարավորությունները և երեխաներին տրամադրել Մատիտով, պաստելով, ֆլումաստերներով նկարելու ուրախությունը երեխաների գեղարվեստական զարգացման անհրաժեշտ բաղադրիչն է:

Գրաֆիկական արվեստի տեսության ուսումնասիրությունն ինձ՝ որպես ուսուցչի, անհրաժեշտ է դասարանում աշխատանքի կազմակերպման ավելի խորը ընկալման համար:

Գրաֆիկական արվեստի հիմնական խնդիրն է մարդու մեջ արթնացնել գեղեցկությունը, ստիպել նրան մտածել, զգալ, գրավել դիտողի ուշադրությունը, նրա մեջ առաջացնել նկարում արտահայտված փորձառություններին պատկանելու զգացում, ստիպել նրան նայել իրեն շրջապատող աշխարհին: Նորովի, ծանոթ առարկաների մեջ տես արտասովոր էություն: Գրաֆիկական արվեստն ունի իր գեղեցիկ ու երկար պատմությունը: Այն մեզ ծանոթացնում է նկարչին շրջապատող աշխարհին, հնարավորություն է տալիս հետ նայել մի քանի դար առաջ, կարեկցել վարպետին այն մոտիվները, որոնք նա հատկապես սիրում է [6;122]:

Գրաֆիկական պատկերները բառացիորեն ամենուր են՝ փողոցում, գրքերում, երբեմն էլ մեր սեփական մարմնի վրա: Մենք գրաֆիկական արվեստ ենք զգում ճանապարհային նշանների, գովազդների, ամսագրերի նկարազարդումների, տարբեր ապրանքների փաթեթավորման միջոցով, ներառյալ կոնֆետների և գլխացավի հաբերը, շապիկների բրենդինգը և նույնիսկ պիտակները՝ որոշ տեսակի ապրանքների լվացման հրահանգներով: Եվ սա ամենևին էլ ժամանակակից աշխարհի ֆենոմենն չէ: Հին եգիպտացիները, միջնադարյան իտալացիները և խորհրդային քաղաքացիները քայլում էին փողոցներով՝ սավառնելով ցուցանակներով, խորհրդանշաններով, խանութների ցուցանակներով, կարգախոսներով և հայտարարություններով:

Հեղինակային ստեղծագործությունների վրա աշխատելիս տարբեր նյութերով էսքիզներ ու էսքիզներ էի անում և գործնականում տիրապետում էի գրաֆիկայի

- Գրաֆիկա չի խճճում տարածությունը, այլ ընդհակառակը, ստեղծում է այն, ինչ-որ առումով այն նման է երաժշտությանը՝ ունի դադարներ, և այդ դադարները մեծ դեր են խաղում:

- Գրաֆիկա (հատկապես նկարչություն, վիմագրություն) նկարչին տալիս է ավելի շատ ազատություն, քան նկարելը, շնորհիվ տեխնոլոգիայի պարզության և մատչելիության, արագ աշխատելու ունակության, արտացոլելով ակնթարթային զգացմունքային ապրումները:

- Գրաֆիկաները հիմնականում պատկերազարդում են, դրանք ավելի դեկորատիվ են (հաճախ օգտագործվում են գրքերի, մուլտֆիլմերի և այլնի նկարազարդումներ ստեղծելու համար):

ՕԳՏԱԳՈՐԾՎԱԾ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՑԱՆԿ

1. Aksenov K. N. Նկարչություն.- Մ., 1987 թ.
2. Trouble G. V. Նուրբ գրելու հիմունքներ - Մ., 1989 թ.
3. Voloshko V.I. Խորհրդանշական պատկերների լուծման սկզբունքները: Ղասագիրք:- Մ., 1987 թ.
4. Kirillo A. A. Ուսուցիչ նուրբ նյութերի մասին - Մ., 1971 թ.
5. Kirtser Yu. M. Նկարչություն և նկարչություն.- Մ., 1992 թ.
6. Kuzin V. S. Էսքիզներ և էսքիզներ.- Մ., 1981 թ.
7. Լոմոնոսովա Մ.Տ. Գրաֆիկա և նկարչություն - Մ.: Աստրել ՍՊԸ, 2003 թ.
8. Parramon X. M. Նկարչության հիմունքներ.- Մ., 1994 թ.
9. Ռոստովցև Ն.Ն.Ուսումնական նկարչություն.- Մ., 1985թ.
10. Վարպետների խորհուրդներ. Գեղանկարչություն և գրաֆիկա.– Լ., 1973:
12. Երիտասարդ նկարչի հանրագիտարանային բառարան.- Մ., 1983 թ.
13. Грушевицкая, Т. Г., Гузик, М. А., Садохин, по мировой художественной культуре [Текст] / , , . - М.: Академия, 2001. - С. 198.
14. Дуканин, К. Н., Егоров, Ф. И., Лукинов, Б. П., Седов, К. М., Чарнецкий изобразительного искусства [Текст]/ , , . - С-П.: « Искусство», 1999. - С. 200
15. Изергина, об искусстве [Текст]/ . - Ленинград: Издательство Академии художеств, 1962.